

Ärende: VN/32389/2023

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården och lagen om Tillstånds- och tillsynsverket f

Lausunnonantajan lausunto

1) Era synpunkter på de ändringar som stärker bestämmelserna om språkkunskaper för personer som ansöker om rätt att utöva yrke och för yrkesutbildade personer

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder arbetar för förverkligandet av delaktighet och mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning som även hör till den svenskspråkiga minoriteten. SAMS vill lyfta fram att tillräckliga språkkunskaper är en viktig förutsättning för att upprätthålla kvaliteten inom social- och hälsovården. Arbetsgivaren bör ha ett tydligt ansvar för att säkerställa att personer som arbetar inom reglerade eller legitimerade yrken besitter de språkliga färdigheter som krävs för att utföra sitt arbete på ett tryggt och ändamålsenligt sätt.

De tvåspråkiga välfärdsområdena har under en längre tid haft svårt att säkerställa tillgången till personal med tillräckliga kunskaper i svenska. SAMS vill betona att tillgången till personal med tillräckliga kunskaper i svenska är en förutsättning för att de språkliga rättigheterna ska kunna garanteras. Detta är också viktigt för att stärka klienternas och patienternas rättssäkerhet. Personer med funktionsnedsättning är ofta i en sårbar position och tillgången till service på det egna modersmålet är särskilt viktig för att säkerställa delaktighet och rättssäkerhet.

2) Era synpunkter på de ändringar som utvidgar Tillstånds- och tillsynsverkets möjligheter att ingripa i yrkesutövningen för en yrkesutbildad person på grund av brott som begåtts utanför yrkesutövningen samt på grund av ett beslut av en annan EU-/EES-stat som begränsar eller upphäver yrkesrätten

-

Vid den fortsatta beredningen utifrån remissvaren kommer man att bedöma eventuella ändringsbehov i bestämmelserna om verksamhet som legitimerad yrkesutbildad person inom socialvården på basis av studier vid öppna universitet.

Genom den ändring av 12 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården som trädde i kraft 2025 gavs även andra än yrkesstuderande möjlighet att tillfälligt vara verksam i en legitimerad socialarbeters uppgifter i en situation med akut personalbrist i fråga om socialarbetare. Riksdagen har förutsatt att social- och hälsovårdsministeriet bedömer konsekvenserna och erfarenheterna av lagändringen om lindring av förutsättningarna för att vara verksam i socialarbeters uppgifter och beaktar dem vid revideringen av lagstiftningen om yrkesutbildade personer. Social- och hälsovårdsministeriet har bedömt frågan på det sätt som närmare beskrivs i propositionen och i propositionen föreslagit flera ändringar för att förbättra flexibiliteten i arbetsfördelningen mellan yrkesutbildade personer inom socialvården och utveckla uppgiftsstrukturerna. De föreslagna ändringarna bildar en helhet där man samtidigt förenhetligar förutsättningarna för examensstuderande som studerar för ett reglerat yrke inom social- och hälsovården att vara verksam i legitimerade yrkesutbildade personers uppgifter och gör det möjligt för yrkesutbildade personer inom socialvården att smidigt arbeta i varandras uppgifter under de förutsättningar som närmare anges i lagen. I och med de föreslagna ändringarna får de yrkesutbildade personer inom socialvården som har genomfört studier i socialt arbete vid ett öppet universitet få även i fortsättningen vara verksam i de socialarbeters uppgifter som för närvarande, men på ett mer permanent sätt. Enligt propositionen ska det i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården på motsvarande sätt som i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården föreskrivas särskilt om möjligheten för dem som studerar för ett yrke att vara verksamma i legitimerade yrkesutbildade personers uppgifter (12 §) och för yrkesutbildade personer inom socialvården att vara verksamma i andra yrkesutbildade personers uppgifter inom socialvården (3 §). Genom de föreslagna ändringarna stöds att yrkesutbildade personer inom socialvården kan koncentrerar sig på uppgifter som motsvarar deras utbildning (examensutbildning samt eventuell tilläggsutbildning och kompletterande utbildning) och kompetens samt tryggas mer bestående uppgiftsarrangemang för yrkesutbildade personer inom socialvården genom att de tidsfrister som hänför sig till att vara verksam i en annan yrkesutbildad persons uppgifter slopas och kravet på att de ska stå under ledning och tillsyn slopas. Genom ändringarna skapas bestående lagstiftningsstrukturer för att svara mot de servicebehov som förändras vid olika tidpunkter och de variationer som hänför sig till personalens tillräcklighet och tillgänglighet. Remissinstanserna

ombes att ställning till det förslag i propositionen som gäller förutsättningarna för tillfällig verksamhet som legitimerad socialarbetare och med beaktande av tillräckligheten och tillgången på yrkesutbildade personer inom socialvården (3A och 3 B).

3A) Er syn på ändringen som gör arbetsfördelningen mellan yrkesutbildade personer inom socialvården flexibla genom att göra det möjligt för yrkesutbildade personer inom socialvården att under de förutsättningar som närmare anges i lag sköta varandras uppgifter så att de motsvarar möjligheterna för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (lag om yrkesutbildade personer inom socialvården 3 §)

Enligt propositionen är syftet med reformen av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården att öka både arbetsfördelningen mellan yrkesutbildade personer och att utveckla uppgiftsstrukturerna. Enligt propositionen förutsätter en flexibel arbetsfördelning att legitimerade yrkesutbildade personer och yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning i situationer som närmare anges i lagen kan utföra varandras uppgifter i enlighet med sin utbildning, erfarenhet och yrkesskicklighet.

SAMS understöder inte förslaget att behörighetsvillkoren inom socialvården luckras upp. Förslaget ger i praktiken arbetsgivaren rätt att bestämma hur yrkesverksamma kan utföra varandras arbetsuppgifter.

Inom socialvården fattas beslut som kräver djupgående kunskaper i lagstiftning. Dessa beslut kan få mycket långtgående konsekvenser för de människor som berörs och påverka deras liv, trygghet och välbefinnande i stor utsträckning. I socialarbetarutbildningen ingår studier i juridik som behövs för att kunna fatta krävande beslut inom socialvården. Motsvarande studier ingår inte i socionomutbildningen. För att personer med funktionsnedsättningar ska få de tjänster de behöver och har rätt till är det av största vikt att de som fattar besluten har den utbildning och kompetens som krävs för att göra välgrundade och rättssäkra bedömningar.

3B) Er syn på ändringen genom vilken bestämmelserna om tillfällig verksamhet som legitimerad yrkesutbildad person inom social- och hälsovården förenhetligas (lag om yrkesutbildade personer inom socialvården 12 §)

-

4) Er syn på ändringen genom vilken förutsättningarna för rätten att använda yrkesbeteckningen närvårdare förenhetligas och det säkerställs att tillsynsmyndigheten har enhetlig behörighet att övervaka yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning inom social- och hälsovården.

-

5) Er syn på ändringen genom vilken det införs bestämmelser och en tydlig process för jämförelse och erkännande av examen som avlagts i en annan EU-/EES-stat så att den motsvarar nationell rättspraxis och EU-rättspraxis

-

6) Er syn på ändringen som gör tillståndsprocessen för begränsad förskrivningsrätt av läkemedel för sjukskötare smidigare

-

7) Era synpunkter på de ändringar som minskar byråkratin i tillsynsnämnden för yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården

-

8) Era synpunkter på de ändringar som utvidgar Tillstånds- och tillsynsverkets rätt att få uppgifter och säkerställer rätten att få uppgifter genom permanent reglering

-

9) Er syn på ändringen genom vilken förutsättningarna för antagning till specialisttandläkarutbildning uppdateras

-

10) Era kommentarer om konsekvensbedömningen. Har utkastet till proposition några väsentliga konsekvenser som inte har beaktats i propositionen?

-

11) Övriga kommentarer om propositionen

-

Rex Linda

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf